

Maksukyvyyttömyysmenettelyt Suomessa

Maksukyvyyttömyydellä tarkoitetaan sitä, että velallinen on muuten kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä.

Maksukyvyyttömyysmenettelyllä tarkoitetaan tässä menettelyä, joka koskee samanaikaisesti kaikkia velallisen velkoja.

Suomessa on kolme erillistä maksukyvyyttömyysmenettelyä: konkurssi, yrityssaneeraus ja yksityishenkilön velkajärjestely. Konkurssia sääntelee konkurssilaki (120/2004), joka tuli voimaan 1.9.2004. Yrityksen saneerauksesta (47/1993) ja yksityishenkilön velkajärjestelystä (57/1993) annetut lait ovat tulleet voimaan 8.2.1992.

Konkurssi on likvidaatiomenettely, jonka tarkoituksena on muuttaa velallisen omaisuus rahaksi ja jakaa varat velkojille. Yrityssaneeraus ja yksityishenkilön velkajärjestely ovat tervehdyttämismenettelyjä, joiden tarkoituksena on antaa velalliselle mahdollisuus selviytyä taloudellisista vaikeuksistaan.

Velallinen voi myös sopia velkojensa maksusta ja muista järjestelyistä velkojensa kanssa virallisten maksukyvyyttömyysmenettelyjen ulkopuolella.

Vapaaehtoisuuteen perustuvia järjestelyjä ei kuitenkaan ole säännelty laissa, eikä niitä käsitellä tässä.

Seuraavassa esitetään pääkohtia liittyen kyseisiin maksukyvyyttömyysmenettelyihin.

1 Keitä vastaan on mahdollista aloittaa maksukyvyyttömyysmenettely?**Konkurssi**

Konkurssin soveltamisala on yleinen, joten konkurssiin voidaan asettaa niin luonnollinen henkilö kuin oikeushenkilökin. Oikeushenkilö voidaan asettaa konkurssiin silloinkin, kun se on poistettu asianomaisesta rekisteristä tai purettu. Myös kuolinpesä ja konkurssipesä voidaan asettaa konkurssiin.

Yrityssaneeraus

Yrityssaneerauksen kohteena voi olla mikä tahansa taloudellista toimintaa harjoittava yritys, yhteisö, samoin kuin yksityinen elinkeinon- tai ammatinharjoittaja. Saneerausmenettelyn ulkopuolelle on kuitenkin rajattu eräitä yrityksiä, kuten eristyissäätelyn ja -valvonnan alaiset luotto- ja vakuutuslaitokset.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Yksityishenkilön velkajärjestely voidaan myöntää luonnolliselle henkilölle. Myös yksityisen elinkeinon- tai ammatinharjoittajana tai avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisena yhtiömiehenä toimiva luonnollinen henkilö voi määrätyn edellytyksin hakea velkajärjestelyä.

2 Millä edellytyksillä maksukyvyyttömyysmenettely voidaan aloittaa?

Kaikkien kolmen maksukyvyyttömyysmenettelyn aloittamisen yleinen edellytys on velallisen maksukyvyyttömyys. Maksukyvyyttömyydellä tarkoitetaan sitä, että velallinen on muuten kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä.

Yrityssaneerausmenettely voidaan aloittaa myös, jos velallista uhkaa maksukyvyyttömyys.

Konkurssi

Konkurssiin asettamista voi hakea velallinen tai velkoja. Konkurssin asettamisen yleinen edellytys on velallisen maksukyvyyttömyys. Konkurssilaissa on säädetty todistelua helpottavista oletuksista, joiden täytyessä velallisen katsotaan olevan maksukyvytön, jollei toisin osoiteta.

Oletukset maksukyvyyttömyydestä:

1. velallinen ilmoittaa olevansa maksukyvytön eikä ilmene erityisiä syitä olla hyväksymättä velallisen ilmoitusta;
2. velallinen on lakkauttanut maksunsa;
3. jos ulosotossa on konkurssihakemuksen tekemistä edeltävän kuuden kuukauden aikana ilmennyt, ettei velalliselta kerry varoja saatavan täydeksi suorittamiseksi; tai
4. velallinen, joka on tai on viimeisenä vuonna ennen konkurssihakemuksen tekemistä ollut liiketoiminnastaan kirjanpitovelvollinen, ei viikon kuluessa velkojan maksukehotuksen saatuaan ole maksanut velkojan selvää ja erääntynyttä saatavaa.

Kun konkurssia hakee velkoja, velkojan saatavan on perustuttava tuomioon tai muuhun täytäntönpäytäntöperusteeseen, velallisen allekirjoittamaan sitoumukseen, jota velallinen ei ilmeisen perustellusti kiistä tai saatavan on oltava muutoin selvä. Saatavan ei tarvitse olla erääntynyt. Konkurssiin hakemista vähäisen saatavan perusteella tai tapauksissa, joissa velkojalla on vakuus, on rajoitettu.

Konkurssi alkaa, kun velallinen asetetaan tuomioistuimen päätöksellä konkurssiin. Tuomioistuin määrää samalla pesänhoitajan. Konkurssin alettua velallinen menettää oikeuden määrätä konkurssipesään kuuluvasta omaisuudestaan.

Pesänhoitajan on ilmoitettava konkurssin alkamisesta velkojille. Maksukyvyyttömyysmenettelyistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2015/848 tarkoitettuihin ulkomaisille velkojille ilmoitus on toimitettava siten kuin asetuksessa edellytetään.

Konkurssin alkamisesta tehdään merkintä muun muassa konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin, kaupparekisteriin, lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin, alusrekisteriin, alusrakennusrekisteriin, ilma-alusrekisteriin, yritysikiinnitysrekisteriin, ajoneuvoliikennerekisteriin sekä arvo-osuusrekisteriin.

Konkurssiin asettamista tai konkurssihakemuksen hylkäämistä koskevasta käräjäoikeuden päätöksestä voi valittaa ylempään oikeusasteeseen.

Yrityssaneeraus

Yrityssaneerausta voi hakea velallinen tai velkoja. Velkoja-aloitteinen saneeraus ei edellytä velallisen suostumusta. Valtaosa hakemuksista on velallisten tekemiä.

Saneerausmenettely voidaan aloittaa, jos velallinen on maksukyvytön eikä menettelyn aloittamiselle ole laissa säädettyä estettä. Esteitä ovat esimerkiksi se, ettei maksukyvyyttömyyttä voida poistaa saneerausohjelman avulla tai etteivät velallisen varat riitä menettelyä aiheutuviin kustannuksiin.

Saneerausmenettely voidaan aloittaa myös, jos velallista uhkaa maksukyvyyttömyys. Velkoja voi saada menettelyn aloitetuksi tällä perusteella kuitenkin vain, jos kysymys on huomattavasta taloudellisesta edusta. Lisäksi saneerausmenettely voidaan aloittaa, jos vähintään kaksi velkojaa, joiden yhteenlasketut saatavat edustavat vähintään viidennestä velallisen tunnetuista veloista, tekevät velallisen kanssa yhdessä hakemuksen tai ilmoittavat puoltavansa velallisen hakemusta.

Saneerausmenettelyn alkamisen oikeusvaikutukset tulevat automaattisesti voimaan aloittamispäätöksestä lukien. Hakijan tai velallisen vaatimuksesta tuomioistuin voi jo hakemuksen tultua vireille määrätä maksu- ja vakuudenasettamiskiellon, perintäkiellon ja ulosmittauksen sekä muiden täytäntönpäytäntötoimenpiteiden kiellon tulemaan voimaan ennen menettelyn alkamista.

Selvittäjän tehtävänä on antaa tieto menettelyn alkamisesta velkojille. Lisäksi saneerausmenettelystä tulee ilmoittaa eräille viranomaisille ja tehdä merkintä muun muassa konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin, kaupparekisteriin sekä kiinnityksistä pidettäviin rekistereihin.

Saneerausmenettelyn aloittamista tai hakemuksen hylkäämistä koskevasta käräjäoikeuden päätöksestä voi valittaa ylempään oikeusasteeseen.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Velkajärjestely tulee vireille velallisen hakemuksesta. Velkajärjestelyn aloittaminen edellyttää, että velallinen on maksukyvytön eikä kykene kohtuudella parantamaan maksukykyään veloista selviytyäkseen. Maksukyvyttömyyden syynä on oltava maksukyyn olennainen heikentyminen olosuhteiden muutoksen vuoksi ja pääasiassa ilman velallisen omaa syytä, esimerkiksi sairauden vuoksi. Velkajärjestely voidaan myöntää myös, jos on olemassa muuten painavat perusteet ottaen huomioon velkojen ja velvoitteiden määrä suhteessa velallisen maksukykyyn. Maksukykyä arvioitaessa otetaan huomioon muun muassa velallisen omaisuus sekä tulot ja ansaintamahdollisuudet.

Velkajärjestelylle ei saa olla laissa mainittua estettä (esimerkiksi rikokseen perustuva tai piittaamaton ja vastuuton velkaantuminen). Toisaalta velkajärjestely voidaan myöntää yleisestä esteestä huolimatta, jos siihen on painavia syitä. Tällöin otetaan huomioon erityisesti velallisen toimet velkojen maksamiseksi, velkaantumisesta kulunut aika ja muut velallisen olosuhteet sekä velkajärjestelyn merkitys velallisen ja velkojen kannalta.

Velkajärjestelyä ei voida myöntää, jos velallisella ei väliaikaisena pidettävää syytä ole maksuvaraa tai velallinen ei sellaisen syyn vuoksi kykene maksuvarallaan maksamaan tavallisia velkojaan vähäisenä pidettävää määrää enempää.

Velkajärjestelyn alkamisen oikeusvaikutukset tulevat automaattisesti voimaan aloittamispäätöksestä lukien. Velallisen vaatimuksesta tuomioistuin voi jo hakemuksen tulua vireille määrätä maksu- ja vakuudenasettamiskiellon, perintäkiellon, ulosmittauskiellon ja muun täytäntöönpanokiellon olemaan väliaikaisena voimassa ennen velkajärjestelyn alkamista.

3 Mikä omaisuus kuuluu maksukyvyttömyysmenettelyn piiriin? Mikä on sellaisen omaisuuden asema, jonka velallinen on hankkinut tai saanut maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamisen jälkeen?

Konkurssi

Konkurssipesään kuuluu omaisuus, joka velallisella on konkurssin alkaessa ja jonka velallinen saa ennen konkurssin päättymistä. Konkurssipesään kuuluu myös omaisuudesta saatava tuotto. Lisäksi konkurssipesään kuuluu omaisuus, joka siihen saadaan peräytettyä takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (758/1991) nojalla tai jollain muulla perusteella.

Pääsääntöisesti omaisuus, jota ei voida ulosmitata, ei kuulu konkurssipesään. Luonnollisen henkilön konkurssipesään ei myöskään kuulu hänen konkurssin alkamisen jälkeen saamansa omaisuus tai ansaitsemansa tulo.

Yrityssaneeraus

Yrityssaneerausmenettelyssä laaditaan saneerausohjelma, jonka tulee sisältää muun muassa eritelty selvitys velallisen taloudellisesta asemasta: velallisen varoista, veloista ja muista sitoumuksista. Ohjelman laatiminen perustuu velallisen sen hetkiseen koko varallisuuteen. Myös takaisinsaanti on saneerauksen yhteydessä mahdollinen: oikeustoimi, joka voisi peräytyä konkurssipesään, voidaan vaatia peräytettäväksi vastaavin perustein saneerausmenettelyssä. Vaikka saneerausohjelmaan voidaan poikkeuksellisesti tehdä jälkikäteen muutoksia, velkojalle tulevien suoritusten määrää ei voida enää lisätä ohjelmaa muuttamalla. Sen sijaan velalliselle saneerausohjelman vahvistamisen jälkeen siirtyvät varat voivat olla peruste esittää vaatimus lisäsuorituksista velkojalle. Velallinen voidaan velvoittaa ohjelmassa määrättyihin lisäsuorituksiin, jos velallisen taloudellinen kantokyky havaitaan paremmaksi kuin mitä sen laskettiin olevan ohjelmaa laadittaessa. Lisäsuoritusta voi hakea, kun peruste lisäsuoritukselle on syntynyt. Sitä on pääsääntöisesti haettava viimeistään vuoden kuluessa siitä, kun loppuselonteko on annettu tuomioistuimelle.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Velkajärjestelyssä velalliselle vahvistetaan hänen maksukykyään vastaava maksuohjelma. Velallisen maksukykyä arvioitaessa otetaan huomioon muun muassa velallisen varallisuuden rahaksi muuttamisesta saatavat varat, velallisen tulot ja ansaintamahdollisuudet sekä välttämättömät elinkustannukset ja elatusvelvollisuus. Velallisen on käytettävä velkajärjestelyssä velkojensa suoritukseksi kaikki ne tulot, joita hän ei tarvitse välttämättömiin elinkustannuksiinsa ja elatusvelvollisuudesta aiheutuviin menoihin, sekä muu kuin perusturvaan kuuluva varallisuus. Perusturvaan kuuluvaan varallisuuteen luetaan velallisen omistusasunto, kohtuullinen asuintoimisto ja kohtuullisen tarpeen mukaiset henkilökohtaiset tavarat sekä työvälineet. Siihen kuuluvaa varallisuutta voidaan muuttaa rahaksi vain laissa säädettyissä tapauksissa.

Lisäksi velalliselle voidaan vahvistaa maksuohjelmassa lisäsuoritusvelvollisuus maksuohjelman aikana saatavien lisätulojen ja varojen johdosta. Velallinen on velvollinen maksamaan velkojille tietyn määrän maksuohjelman aikana saamistaan lahjoista ja muista kertaluontoisista suorituksista. Jos velallisen tulot ovat suuremmat kuin maksuohjelmassa on arvioitu, velalliselle on voitu määrätä velvollisuus suorittaa velkojille tietty osuus lisätuloista.

4 Millaiset ovat velallisen ja selvittäjän toimivaltasuhteet?

Konkurssi

Tuomioistuin tekee päätöksen konkurssiin asettamisesta sekä määrää pesähoitajan. Pesähoitajaksi voidaan määrätä suostumuksensa perusteella henkilö, jolla on tehtävän vaatima kyky, taito ja kokemus sekä joka on tehtävään sopiva. Pesähoitaja ei saa olla velalliseen eikä velkojaan sellaisessa suhteessa, joka on omiaan vaarantamaan riippumattomuuden velalliseen nähden, tasapuolisuuden velkoja kohtaan tai kyvyn muuten hoitaa asianmukaisesti tehtävänsä. Oikeushenkilöä ei voida määrätä pesähoitajaksi.

Pesähoitajalla on keskeinen asema konkurssipesän asioiden hoidossa. Pesähoitajan tehtävänä on muun muassa edustaa konkurssipesää ja hoitaa sen juoksevaa hallintoa, laatia pesäluettelo ja velallisselvitys, ottaa vastaan saatavien valvonnat ja laatia saatavien perusteella jakoluetteloehdotus sekä jakoluettelo. Pesähoitaja huolehtii myös konkurssipesään kuuluvan omaisuuden hoidosta ja myynnistä sekä varojen jakamisesta.

Konkurssin alkaessa velallinen menettää oikeuden määrätä konkurssipesään kuuluvasta omaisuudestaan. Velallinen on velvollinen myötävaikuttamaan konkurssipesän selvittämiseen. Velallisen tulee antaa pesähoitajalle tietoja pesäluettelon laatimiseksi ja vahvistaa pesäluettelo oikeaksi. Velallisella on oikeus saada konkurssipesästä tietoja ja osallistua velkojainkokouksiin sekä ilmaista kantansa päätettävänä oleviin asioihin.

Yrityssaneeraus

Tuomioistuin määrää selvittäjän saneerausmenettelyn aloittamisen yhteydessä. Selvittäjän on oltava rehelliseksi tunnettu täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Hänellä tulee olla tehtävän edellyttämä kyky, taito ja kokemus. Hän ei saa olla velalliseen eikä velkoihin sellaisessa suhteessa, joka voisi vaarantaa riippumattomuuden velalliseen tai tasapuolisuuden velkoihin nähden. Oikeushenkilöä ei voida määrätä selvittäjäksi.

Selvittäjän vastuulla on toteuttaa saneerausmenettely ja valvoa velkojen etua. Selvittäjä laatii selvityksen velallisen varoista ja veloista sekä ehdotuksen saneerausohjelmaksi (myös eräillä muilla tahoilla, esimerkiksi velallisella on oikeus laatia oma saneerausohjelmaehdotuksensa). Hän myös valvoo velallisyrityksen toimintaa.

Tuomioistuin voi asettaa velkojatoimikunnan, joka edustaa velkoja sekä avustaa selvittäjää neuvoa-antavana elimenä. Toimikuntaa ei aseteta, jos se on tarpeeton velkojen pienen lukumäärän tai muun syyn vuoksi.

Velallisella säilyy valta määrätä omaisuudestaan ja toiminnastaan, jollei laissa ole toisin säädetty. Menettelyn alettua velallinen tarvitsee kuitenkin selvittäjän suostumuksen laissa erikseen määriteltäviin oikeustoimiin, muun muassa uuden velan ottamiseen, jollei kyseessä ole tavanomaiseen toimintaan liittyvä,

määrältään ja ehdoiltaan tavallinen velka. Määräysvaltaa voidaan myös muuten rajoittaa selvittäjän tai velkojan vaatimuksesta, jos on olemassa vaara, että velallinen menettelee velkojan etua vahingoittavalla tai sitä vaarantavalla tavalla. Velallisella on myötävaikutus- ja tietojenantovelvollisuus suhteessa tuomioistuimeen, selvittäjään ja velkojatoimikuntaan.

Velallinen saa edelleen pääsääntöisesti käyttää puhevaltaa vireillä olevassa tai vireille tulevassa oikeudenkäynnissä, jos selvittäjä ei päätä ryhtyä käyttämään velallisen puhevaltaa.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Yksityishenkilön velkajärjestelyssä voidaan määrätä selvittäjä, jos sen katsotaan olevan tarpeellista velallisen taloudellisen aseman selvittämisen, omaisuuden rahaksimuuton tai muuten velkajärjestelyn toteuttamisen vuoksi. Selvittäjän on oltava täysi-ikäinen ja rehelliseksi tunnettu, tehtävään suostuva henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Selvittäjällä on oltava tehtävän edellyttämä taito, kyky ja kokemus. Hän ei saa olla sellaisessa suhteessa velalliseen tai velkojaan, joka voi olla omiaan vaarantamaan hänen riippumattomuuttaan velalliseen nähden tai tasapuolisuuttaan velkojiin nähden. Oikeushenkilöä ei voida määrätä selvittäjäksi.

Jos selvittäjä määrätään, hänen tehtävänään on laatia ehdotus maksuohjelmaksi sekä suorittaa muut tuomioistuimen selvittäjälle määräämät tehtävät. Ehdotusta laatiessaan selvittäjän on neuvoteltava velallisen ja velkojen kanssa sekä annettava heille tarpeelliset tiedot ja varattava tilaisuus lausua hakemuksesta ja ehdotuksesta. Selvittäjälle voidaan antaa tehtäväksi myös huolehtia velallisen varallisuuden rahaksimuutosta sekä siitä kertyvien varojen tilittämisestä. Jos selvittäjää ei ole määrätty, ehdotuksen maksuohjelmaksi laatii velallinen. Tuomioistuin päättää velkajärjestelystä sekä vahvistaa maksuohjelman.

Velallisella säilyy omistus- ja hallintaoikeus omaisuuteensa. Hänen on kuitenkin käytettävä muu kuin perusturvaan kuuluva varallisuutensa velkojen suoritukseksi. Velallisella on tietojenantovelvollisuus tuomioistuimelle, velkojille sekä mahdolliselle selvittäjälle kaikista velkajärjestelyn kannalta merkityksellisistä seikoista sekä myötävaikutusvelvollisuus velkajärjestelyn asianmukaiseksi toteuttamiseksi.

5 Mitkä ovat kuittauksen edellytykset?

Konkurssi

Velkojalla on tietyin poikkeuksin oikeus käyttää konkurssisaatavaansa kuittaukseen velalliselle konkurssin alkaessa olevaa velkaansa vastaan, myös silloin, kun velkojan velka tai saatava ei ole vielä erääntynyt. Oikeus kuittaukseen ei koske saatavaa, jonka perusteella velkojalla ei ole oikeutta saada suoritusta konkurssipesästä, eikä saatavaa, joka on velkojen maksunsaantijärjestyksen mukaan viimeiseksi suoritettava. Velkojalla on velvollisuus esittää selvitys kuittaukseen käytettävästä saatavastaan.

Yrityssaneeraus

Perintäkiellosta huolimatta velkojalla on oikeus käyttää saatavaansa kuittauksen velalliselle menettelyn alkaessa olevaa velkaansa vastaan vastaavin perustein kuin konkurssissa. Kuittausilmoitus on tehtävä myös selvittäjälle.

Kuittausoikeus ei koske luottolaitoksen saatavan kuittausta varoilla, jotka velallisella on perintäkiellon alkaessa tai sen jälkeen luottolaitoksen tilillä tai jotka ovat luottolaitoksessa siirrettävinä velallisen tilille, jos tiliiä voidaan käyttää maksuliikenteen hoitamiseen.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Velkajärjestelyn alettua velalliseen ei saa kohdistaa toimenpiteitä maksukiellon piiriin kuuluvan velan perimiseksi tai sen suorittamisen turvaamiseksi. Tämän kiellon piiriin katsotaan kuuluvan myös velallisella velkojalta olevan saatavan käyttäminen velkoja saatavan kuittamiseen. Veronkuittausta ei kuitenkaan katsota kiellon vastaiseksi.

6 Mikä vaikutus maksukyvttömyysmenettelyllä on velallisen sopimussuhteisiin?

Sopimussuhteet, jotka eivät koske maksukyvttömyysmenettelyn piiriin kuuluvia saatavia, pysyvät pääsääntöisesti ennallaan kaikissa maksukyvttömyysmenettelyissä.

Konkurssi

Jos velallinen ei ole konkurssin alkaessa täyttänyt sopimusta, jossa hän on osapuolena, vastapuolen tulee vaatia ilmoitusta siitä, sitoutuuko konkurssipesä sopimukseen. Sopimusta ei saa purkaa, jos konkurssipesä ilmoittaa sitoutuvansa sopimukseen sekä asettaa vakuuden sopimuksen täyttämistä. Konkurssipesän vastapuolella on kuitenkin oikeus purkaa sopimus, jos se on luonteeltaan henkilökohtainen tai on muu erityinen syy, jonka vuoksi ei voida edellyttää sopimuksen jatkamista konkurssipesän kanssa.

Kun työnantaja asetetaan konkurssiin, saadaan työsopimus sen kestosta riippumatta molemmin puolin irtisanoa päättymään. Irtisanomisaika on aina 14 päivää riippumatta siis siitä, mikä se olisi normaalissa tapauksessa ollut. Palkan konkurssin ajalta maksaa konkurssipesä.

Konkurssipesä on vastuussa liikehuoneistoa koskevan vuokrasopimuksen mukaisen vuokran maksamisesta siltä ajalta kuin se käyttää huoneistoa, vaikka se ei olisi ottanut vastatakseen vuokrasopimuksesta aiheutuvien velvollisuuksien täyttämistä. Jos konkurssipesä ei ole vuokranantajan asettamassa vähintään yhden kuukauden määräajassa ilmoittanut ottavansa vastatakseen vuokrasopimuksesta konkurssin alkamisen jälkeen aiheutuvien velvollisuuksien täyttämistä, vuokranantajalla on oikeus purkaa vuokrasopimus.

Jos irtainta omaisuutta koskevan luovutussopimuksen mukaan omistuksenpidätys- tai takaisinottoehdon voimassaolo lakkaa kauppahinnan maksamisella, konkurssipesällä on oikeus sitoutua sopimukseen ilmoittamalla siitä myyjälle ja maksamalla aikaisempien ehtojen perusteella erääntynyt kauppahintavelka viivästyskorkoineen. Ilmoitus on tehtävä ja velka maksettava kohtuullisessa ajassa myyjän pyynnöstä tai tämän vaadittua omaisuutta takaisin.

Yksittäinen oikeustoimi voidaan peräyttää, jos sille on olemassa takaisinsaannista konkurssipesään annetussa laissa mainittu takaisinsaantiperuste.

Yrityssaneeraus

Saneerausmenettelyn alkaminen vaikuttaa velallisen jo tekemiin sitoumuksiin vain laissa säädetyissä tapauksissa.

Vuokra- tai vuokrausluottosopimus, jossa velallinen on vuokralleottajana, voidaan irtisanoa velallisen puolelta päättymään kahden kuukauden kuluttua irtisanomisesta sopimuksen kestoa tai irtisanomista koskevien ehtojen estämättä.

Sillä, joka on sitoutunut suoritukseen velalliselle ennen menettelyn alkamista, muttei ole täyttänyt suoritustaan menettelyn alkaessa, on oikeus saada maksu suorituksesta, jos suoritusta voidaan pitää velallisen toiminnan kannalta tavanomaisena. Jos kyse on muunlaisesta sopimuksesta, joka on tehty ennen menettelyn alkamista ja velallinen ei ole menettelyn alkamiseen mennessä täyttänyt maksuvelvollisuuttaan, selvittäjä ilmoittaa vastapuolen pyynnöstä, pysyväkö velallinen sopimuksessa. Jos vastaus on kielteinen tai sitä ei anneta kohtuullisessa ajassa, vastapuoli saa purkaa sopimuksen.

Sopimus, jonka mukaan velallisen on tehtävä saneerausvelkaan perustuva tai liittyvä suoritus, on mitätön, jollei suoritusvelvollisuus perustu vahvistettuun saneerausohjelmaan.

Jos työnantaja on saneerausmenettelyn kohteena, työnantaja saa irtisanoa työsopimuksen kahden kuukauden irtisanomisajalla tietyin edellytyksin.

Oikeustoimi, joka voisi perääntyä, jos yrityssaneerauksen sijasta olisi haettu konkurssia, voidaan velkojan vaatimuksesta peräyttää takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain mukaisesti.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Velallinen voi irtisanoa vuokrasopimuksen tai muun sopimuksen, jossa velallinen on vuokralaisena tai jonka velallinen on kuluttajana tehnyt, sekä vuokrausluottosopimuksen kahden kuukauden irtisanomisajalla.

Velallisen on luovuttava omaisuudesta, joka on hänen hallinnassaan osamaksu- tai vuokrausluottosopimuksen nojalla eikä kuulu perusturvaan.

Sopimus, jonka mukaan velallisen on tehtävä velkajärjestelyn piiriin kuuluvaan velkaan perustuva tai siihen liittyvä suoritus, on mitätön, jollei suoritusvelvollisuus perustu maksuohjelmaan tai lakiin.

Sillä, joka on ennen velkajärjestelyn alkamista tehdyllä sopimuksella sitoutunut suoritukseen elinkeinotoimintaa harjoittavalle velalliselle, mutta jonka suoritus on velkajärjestelyn alkaessa täyttämättä, on oikeus saada maksu suorituksestaan maksukiellosta huolimatta, jos suoritusta voidaan pitää velallisen toiminnan kannalta tavanomaisena.

Oikeustoimi, joka voisi perääntyä, jos velkajärjestelyn sijasta olisi haettu konkurssia, voidaan velkojan vaatimuksesta peräyttää vastaavin perustein kuin takaisinsaannista konkurssipesään annetussa laissa säädetään.

7 Mikä vaikutus maksukyvttömyysmenettelyllä on yksittäisen velkojan nostamaan kanteeseen (lukuun ottamatta vireillä olevaa oikeudenkäyntiä)?

Konkurssi

Konkurssin alettua velkoja ei voi nostaa kannetta saadakseen konkurssisaatavaa koskevan täytäntöönpanoperusteen eikä konkurssipesään kuuluvaan omaisuuteen saa kohdistaa ulosottoimia konkurssisaatavan perimiseksi. Panttivelkoja saa kuitenkin nostaa kanteen saatavan perimiseksi panttiomaisuudesta.

Yrityssaneeraus

Saneerausmenettelyn alkamisen seurauksena velallista koskee pääsääntöisesti maksukiello ja velkojaa vastaavasti perintäkiello. Velalliseen ei saa kohdistaa toimenpiteitä saneerausvelan perimiseksi tai suorituksen turvaamiseksi. Vakuusvelkoja voi tietyissä tapauksissa vaatia tuomioistuinta myöntämään luvan vakuuden hyödyntämiseen maksun saamiseksi, esimerkiksi kun on ilmeistä, ettei vakuusoikeuden kohteena olevan omaisuuden säilyminen velallisella ole tarpeellista saneerausjärjestelyjen kannalta.

Menettelyn alettua velalliseen ei pääsäännön mukaan saa saneerausvelan perusteella kohdistaa viranomaisen päätökseen perustuvaa turvaamistoimenpidettä.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Kuten saneerausmenettelyssä, myös yksityishenkilön velkajärjestelyssä velkojaa koskee perintäkiello. Velan kuulussa maksukiellon piiriin velalliseen ei saa kohdistaa toimenpiteitä velan perimiseksi tai sen suorittamisen turvaamiseksi. Velalliseen ei saa kohdistaa myöskään maksuviivästyksen seuraamuksia.

Kuitenkin vakuusvelkoja voi tietyissä tapauksissa vaatia tuomioistuinta myöntämään luvan vakuuden hyödyntämiseen maksun saamiseksi, esimerkiksi kun vakuutena oleva omaisuus ei kuulu velallisen perusturvaan eikä velallinen tarvitse sitä elinkeinotoiminnassaan.

Velkoja voi panna vireille oikeudenkäynnin tai muun menettelyn oikeuden säilyttämiseksi tai täytäntöönpanoperusteen hankkimiseksi. Velkoja voi pääsäännön mukaan hakea velallisen omaisuutta koskevaa viranomaisen päätöstä turvaamistoimenpiteestä ja päätöksen täytäntöönpanoa velkajärjestelyn alkamiseen liittyvien kieltojen estämättä.

8 Mikä vaikutus maksukyvttömyysmenettelyllä on sen vireilletulohetkellä käynnissä olevien oikeudenkäyntien jatkamiseen?

Konkurssi

Konkurssin alkaessa oikeus määrätä konkurssipesään kuuluvasta omaisuudesta siirtyä konkurssipesän hallinnolle. Tämän seurauksena konkurssipesälle syntyy sijaantulo-oikeus konkurssipesään kuuluvaa omaisuutta koskevissa asioissa: konkurssipesälle on varattava tilaisuus jatkaa oikeudenkäyntiä, joka on vireillä velallisen ja kolmannen välillä konkurssipesään kuuluvasta omaisuudesta. Jos konkurssipesä ei käytä tätä tilaisuutta, velallinen voi jatkaa oikeudenkäyntiä.

Konkurssipesälle on varattava tilaisuus jatkaa konkurssisaatavaa koskevaa oikeudenkäyntiä, joka on vireillä velallista vastaan. Jos konkurssipesä ei vastaa kanteeseen eikä velallinen jatka oikeudenkäyntiä, kantaja voi vaatia asian ratkaisemista.

Yrityssaneeraus

Velallinen saa edelleen käyttää puhevaltaa vireillä olevassa oikeudenkäynnissä tai muussa siihen rinnastettavassa menettelyssä, jossa hän on asianosaisena, jollei selvittäjä päättä ryhtyä käyttämään velallisen puhevaltaa. Sama koskee menettelyn alettua vireille tulevaa oikeudenkäyntiä tai muuta menettelyä.

Selvittäjällä on oikeus velallisen lukuun tehdä vaatimus taikka panna vireille oikeudenkäynti tai muu siihen rinnastettava menettely ja käyttää asiassa puhevaltaa velallisen puolesta. Tiedoksiannon voi velallisen puolesta vastaanottaa myös selvittäjä.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Velkajärjestelyn alkaminen ei vaikuta vireillä oleviin oikeudenkäynteihin, ja velallinen käyttää niissä edelleen puhevaltaa.

9 Mitkä keskeiset näkökohdat liittyvät velkojen osallistumiseen maksukyvttömyysmenettelyyn?

Konkurssi

Velkoja voi hakea velallisen asettamista konkurssiin.

Konkurssimenettelyssä ylin päätösvalta kuuluu velkojille. Velkojat käyttävät päätösvaltaa siltä osin kuin asia ei kuulu lain mukaan pesänhoitajan päätettäväksi tai hoidettavaksi. Lisäksi velkojat voivat pidättää pesänhoitajan päätösvaltaa itselleen juoksevaan hallintoon kuuluvissa asioissa tai delegoida pesänhoitajalle omaa päätösvaltaansa. Velkojen päätösvalta alkaa konkurssiin asettamisesta ja päättyy konkurssin päättyessä.

Oikeus käyttää velkojen päätösvaltaa on niillä velkojilla, joilla on konkurssisaatava velalliselta. Valvontapäivän jälkeen tämä oikeus on vain saatavansa valvoneilla velkojilla ja niillä velkojilla, joiden saatava voidaan muutoin ottaa huomioon jakoluettelossa, sekä velalliselta olevasta saatavastaan selvityksen esittäneellä panttivelkojalla.

Keskeisin päätöksentekoeelin on velkojainkokous, mutta myös muuta päätöksentekomenettelyä voidaan käyttää. Velkojat voivat myös asettaa velkojatoimikunnan, joka toimii neuvottelu- ja yhteydenpito-organina pesänhoitajan ja velkojen välillä. Velkojan äänivalta määräytyy saatavan suuruuden mukaan. Velkojainkokouksessa päätökseksi tulee mielipide, jota kannattaneiden velkojen äänimäärä on enemmän kuin puolet äänestykseen osallistuneiden velkojen äänimäärästä. Muussa päätöksentekomenettelyssä velkojen äänimäärä lasketaan kantansa ilmaisneiden velkojen äänimäärän mukaan.

Yrityssaneeraus

Velkoja voi tehdä hakemuksen saneerausmenettelystä.

Velkojen yhteiseksi edustajaksi voidaan asettaa velkojatoimikunta. Toimikunta edustaa kaikkia velkojaryhmiä ja sen tehtävänä on avustaa selvittäjää sekä valvoa selvittäjän toimintaa velkojen lukuun. Toimikunta tekee päätökset yksinkertaisella enemmistöllä.

Laatiessaan ehdotusta saneerausohjelmaksi selvittäjän on neuvoteltava velkojatoimikunnan sekä tarvittaessa yksittäisten velkojen kanssa. Myös velkojat tai velkojaryhmä, joiden saatavan suuruus ylittää laissa mainitut edellytykset, voivat esittää oman saneerausohjelmaehdotuksen. Kun ehdotus on valmis, velkojat äänestävät saneerausohjelmasta. Mikäli ohjelman hyväksymiselle ei ole estettä, se voidaan hyväksyä kaikkien velkojen suostumuksella, ryhmäenemmistöjen suostumuksella tai tietyissä tilanteissa myös ilman kaikkien ryhmäenemmistöjen suostumusta.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Velkoja ei voi tehdä hakemusta yksityishenkilön velkajärjestelystä. Ennen velkajärjestelyn hakemista velallisen on kuitenkin pääsääntöisesti selvítettävä sovintoratkaisun mahdollisuus velkojensa järjestelystä velkojien kanssa. Velkojan tulee myötävaikuttaa sovinnon syntymiseen hyvän luotonanto- ja perintätavan mukaisesti.

Velkoja voi lausua velkajärjestelyhakemuksesta sekä maksuohjelmaehdotuksesta. Pyynnöstä velkojan tulee ilmoittaa kirjallisesti tiedot saatavastaan.

Vahvistettua maksuohjelmaa voidaan muuttaa velkojan hakemuksesta tai se voidaan määrätä raukeamaan tietyin perustein.

10 Millä tavoin selvittäjä voi käyttää tai luovuttaa pesän omaisuutta?

Konkurssi

Konkurssipesään kuuluvaa omaisuutta on hoidettava huolellisesti ja tarkoituksenmukaisella tavalla hyvän pesänhoitotavan mukaisesti.

Pesänhoitajan tehtäviin kuuluu huolehtia konkurssipesään kuuluvan omaisuuden myynnistä. Konkurssipesän on muutettava rahaksi pesään kuuluva omaisuus pesän kannalta edullisimmalla tavalla niin, että siitä saadaan mahdollisimman hyvä myyntitulos. Panttiomaisuutta voidaan myydä vain, jos panttivelkoja antaa suostumuksensa tai tuomioistuin myöntää luvan.

Konkurssipesään kuuluvaa omaisuutta ei saa luovuttaa pesänhoitajalle, hänen avustajalleen eikä pesänhoitajan tai avustajan läheiselle.

Yrityssaneeraus ja yksityishenkilön velkajärjestely

Selvittäjän oikeudet rajoittuvat riittävään tiedonsaantiin omien velvoitteidensa täyttämiseksi. Omaisuuden omistus- ja hallintaoikeus säilyvät velallisella eikä selvittäjällä ole oikeutta käyttää tai luovuttaa velallisen omaisuutta.

Velallinen tarvitsee kuitenkin selvittäjän suostumuksen useisiin omaisuuttaan koskeviin luovutustoimiin.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Yksityishenkilön velkajärjestelyssä selvittäjälle voidaan antaa tehtäväksi huolehtia velallisen varallisuuden rahaksimuutosta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä ja järjestelyistä sekä rahaksimuutosta kertyvien varojen tilittämisestä.

11 Mille saataville voidaan vaatia maksua maksukyvyttömyysmenettelyn piiriin kuuluvasta omaisuudesta ja mikä on maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisen jälkeen syntyneiden saatavien asema?

Konkurssi

Konkurssisaatavia ovat velalliselta olevat saatavat, joiden oikeusperuste on syntynyt ennen konkurssin alkamista. Konkurssisaatavaksi lasketaan myös panttisaatavat sekä saatavat, joiden peruste tai määrä on ehdollinen, riitainen tai muuten epäselvä. Kestovelkasuhteessa konkurssisaatavana pidetään sitä osaa saatavasta, joka kohdistuu konkurssin alkamista edeltäneeseen aikaan.

Suomessa konkurssipesä voi sitouta itsenäisesti sopimuksiin, joten sillä voi olla omia oikeuksia ja velvollisuuksia. Konkurssin alkamisen jälkeen syntynyt saatava on niin sanottua massavelkaa eli konkurssipesän velkaa, joka maksetaan täysimääräisesti konkurssipesästä. Konkurssipesä vastaa velasta, joka johtuu konkurssimenettelystä tai joka perustuu konkurssipesän tekemään sopimukseen tai sitoumukseen sekä velasta, josta konkurssipesä on lain mukaan vastuussa. Yleisimpiä tällaisia velkoja ovat pesänhoitajan palkkio, työntekijöiden palkat sekä liikehuoneistosta aiheutuvat vuokratulot.

Yrityssaneeraus

Saneerausvelalla tarkoitetaan kaikkia velallisen velkoja, jotka ovat syntyneet ennen hakemuksen vireilletuloa, mukaan luettuina vakuusvelat sekä velat, joiden peruste tai määrä on ehdollinen tai riitainen taikka muusta syystä epäselvä. Nämä velat maksetaan saneerausohjelmaan sisältyvän maksuohjelman osoittamalla tavalla.

Hakemuksen vireilletulon jälkeen syntyvät velat on maksettava sitä mukaa kuin ne erääntyvät. Sama koskee jatkuvaan sopimus-, käyttö- tai hallintasuhteeseen perustuvia juoksevia maksuja, jotka kohdistuvat hakemuksen vireilletulon jälkeiseen aikaan.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Velkajärjestelyn piiriin kuuluvat kaikki ne velallisen velat, jotka ovat syntyneet ennen velkajärjestelyn alkamista. Näihin luetaan mukaan vakuusvelat ja velat, joiden peruste tai määrä on ehdollinen tai riitainen taikka muusta syystä epäselvä. Näistä veloista velkajärjestelyn alkamisen ja maksuohjelman vahvistamisen välisenä aikana kertynyt korko ja perimis- ja täytäntöönpanokulut lasketaan myös velkajärjestelyn piiriin kuuluvaksi velaksi.

Velkajärjestelyn piirin ulkopuolelle jäävät velat on maksettava normaalisti sitä mukaan kuin ne erääntyvät.

12 Mitä sääntöjä sovelletaan saatavien ilmoittamiseen, todistamiseen ja hyväksymiseen?

Konkurssi

Jako-osuutta saadakseen velkojan on valvottava saatavansa ilmoittamalla se kirjallisesti pesänhoitajalle valvontapäivään mennessä. Valvontakirjelmässä on yksilöitävä muun muassa saatavan pääoma ja korko sekä peruste saatavalle ja korolle. Valvontaa on mahdollista tarkastaa ja täydentää. Myös jälkivalvonta on mahdollinen, mutta sen edellytyksenä on ylimääräinen maksu konkurssipesälle, jollei velkojalla ole ollut laillista estettä valvoa saatavaansa määräajassa. Pesänhoitaja voi myös ottaa konkurssisaatavan huomioon jakoluetteloehdotuksesta ilman valvontaa, jos saatavan perusteesta ja määrästä ei ole epäselvyyttä.

Pesänhoitajan on tarkastettava valvottujen saatavien aiheellisuus ja niiden mahdollinen etuoikeus. Jako-osuuteen oikeuttavat saatavat merkitään jakoluetteloehdotukseen. Pesänhoitaja, velkoja ja velallinen voivat esittää yksilöidyn ja perustellun riitautuksen jakoluetteloehdotuksessa mainitusta saatavasta. Pesänhoitajan on varattava velkojalle, jonka saatava on riitautettu, tilaisuus lausua riitautuksesta ja esittää selvitystä. Ne saatavat, joita ei ole määräajassa riitautettu, katsotaan hyväksytyiksi.

Tämän jälkeen pesänhoitajan on laadittava jakoluettelo ottaen huomioon riitautukset ja lausumat ja toimitettava se tuomioistuimeen vahvistettavaksi. Tuomioistuin tutkii riitautukset ja muut erimielisyydet tarpeen mukaan suoraan tai riita-asiana sekä vahvistaa jakoluettelon.

Yrityssaneeraus

Hakiessaan yrityssaneerausta velallisen on liitettävä hakemukseen selvitys velkojistaan, veloistaan ja niiden vakuuksista. Päättyessään menettelyn aloittamisesta tuomioistuin asettaa määräpäivän, johon mennessä velkojien on kirjallisesti ilmoitettava selvittäjälle vaatimuksensa, mikäli ne poikkeavat velallisen ilmoittamasta.

Kun ehdotus saneerausohjelmaksi on toimitettu tuomioistuimelle, sen on varattava asiaan osallisille tilaisuus ilmoittaa selvittäjälle saatavia koskevat kirjalliset väitteet sekä tilaisuus antaa ohjelmaehdotuksesta määräajassa kirjallinen lausuma tai kutsuttava kuultavaksi istuntoon. Velallisen puolesta väitteitä voivat esittää selvittäjä ja velallinen. Väitteet käsitellään ja asia ratkaistaan ohjelmaehdotuksen käsittelyn yhteydessä, jos se on mahdollista, tai asia saatetaan tutkittavaksi eri menettelyssä. Kun tuomioistuin on päättänyt epäselvistä saneerausveloista, ehdotuksen laatijalle voidaan vielä varata tilaisuus oikaista, tarkistaa tai täydentää ehdotusta. Tämän jälkeen velkojat äänestävät ohjelmaehdotuksesta.

Pääsäännön mukaan saneerausvelka, jota velallinen eikä velkoja ole menettelyssä ilmoittanut ja joka ei muuten ole tullut selvittäjän tietoon ennen saneerausohjelman vahvistamista, lakkaa, kun saneerausohjelma vahvistetaan.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Velallisen on velkajärjestelyä hakiessaan lueteltava kaikki velkojat ja heidän saatavansa. Päättyessään velkajärjestelyn aloittamisesta tuomioistuimen tulee lähettää velkojille jäljennös päätöksestä, hakemuksesta sekä velallisen ehdotuksesta maksuohjelmaksi. Tuomioistuimen tulee myös asettaa määräpäivä, johon mennessä velkojien on ilmoitettava velkajärjestelyn piiriin kuuluvan velan määrä, jos se poikkeaa velallisen ilmoittamasta, sekä määräpäivä, johon mennessä velkojien on toimitettava kirjallinen lausuma hakemuksesta, maksuohjelmaehdotuksesta sekä väitteistä koskien ehdotukseen sisältyviä velkoja. Tuomioistuin käsittelee väitteet velkajärjestelyn käsittelyn yhteydessä ja ratkaisee ne maksuohjelmassa, jos se on mahdollista aiheuttamatta olennaista viivästystä. Muuten asia saatetaan tutkittavaksi eri oikeudenkäynnissä tai muussa menettelyssä. Tämän jälkeen maksuohjelma vahvistetaan, jos velkajärjestely myönnetään kyseisessä tapauksessa.

Maksuohjelmaa voidaan muuttaa velkojan tai velallisen hakemuksesta, jos ohjelman vahvistamisen jälkeen ilmenee velkajärjestelyn piiriin kuuluva velka, joka ei ollut tiedossa maksuohjelmaa vahvistettaessa.

Jos vasta maksuohjelman päätyttyä ilmenee velkajärjestelyn piiriin kuuluva velka, jonka perusteella maksuohjelmaa olisi voitu muuttaa, velallisen on suoritettava velasta määrä, jonka velkoja olisi saanut, jos velka olisi sisältynyt maksuohjelmaan.

13 Mitä sääntöjä sovelletaan omaisuuden myynnistä kertyneiden varojen jakamiseen? Mikä on velkojien maksunsaantijärjestys ja oikeuksien etusijajärjestys?

Pääsääntönä kaikissa menettelyissä on velkojien yhdenvertaisuus eli velkojilla on yhtäläinen oikeus saada maksu jaettavista varoista saataviensa suuruuden mukaisessa suhteessa. Poikkeuksia tästä tuottavat laissa mainittujen saatavien etuoikeus ja viimesijaisuus.

Konkurssi

Velkojille maksetaan konkurssissa jako-osuutta vahvistetun jakoluettelon mukaisesti. Maksunsaantijärjestyksestä konkurssissa, kun velallisen varat eivät riitä kaikkien saatavien maksamiseen, säädetään velkojien maksunsaantijärjestyksestä annetussa laissa (1578/1992).

Pantti- ja pidätysoikeus tuottavat etuoikeuden, minkä lisäksi myös yrityksen saneerauksen yhteydessä syntyneellä saatavalla, elatusavulla sekä yritysikiinnityksellä on etuoikeus. Viimeksi suoritettavat saatavat ja niiden keskinäinen järjestys on yksilöity laissa. Viimeksi suoritettavia saatavia ovat esimerkiksi etuoikeudettoman saatavan korko ja maksuviivästysseuraamus konkurssin alkamisen jälkeiseltä ajalta sekä muu julkisoikeudellinen maksuseuraamus kuin sakko tai uhkasakko.

Yrityssaneeraus

Velkojat, joilla saneerausmenettelyn ulkopuolella olisi yhtäläinen oikeus saada suoritus saatavalleen, on asetettava keskenään yhdenvertaiseen asemaan velkajärjestelyissä. Saneerausohjelmassa voidaan kuitenkin määrätä, että velkojat, joiden saatavat ovat vähäisiä, saavat täyden suorituksen.

Vakuusvelkoihin voidaan soveltaa saneerausmenettelyssä vain rajoitetusti velkajärjestelykeinoja, sillä vakuusvelan pääomaa ei saa alentaa. Velkajärjestely ei vaikuta velkojan esinevakuusoikeuden pysyvyyteen tai sisältöön.

Viimesijaisina velkoina on pidettävä menettelyn aikana muulle saneerausvelalle kuin vakuusvelalle kertyvää korkoa tai muita luottokustannuksia sekä niiden jälkeen sellaisia velkoja, jotka ovat konkurssissa viimeiseksi suoritettavia.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Tavallisille veloille on pääsääntöisesti osoitettava yhtäläinen suhteellinen osuus velallisen maksuvarasta ja varallisuuden rahaksimuutosta saaduista varoista. Tavalliseen velkaan voidaan soveltaa kaikkia velkajärjestelykeinoja, mutta vakuusvelkaa koskevaa maksuvelvollisuutta ei saa poistaa miltei osin.

Velkajärjestely ei vaikuta velkojan esinevakuusoikeuden pysyvyyteen tai sisältöön.

Kaikkiin velkoihin on sovellettava velkojan kannalta lievintä keinoa, joka riittää korjaamaan velallisen taloudellisen tilanteen. Viimesijaisesti velallisen maksuvara ja varat on osoitettava sellaisille veloille, jotka konkurssissa ovat viimeiseksi suoritettavia, sekä saldopäivän ja maksuohjelman vahvistamisen välisenä aikana kertyneille koroille.

14 Mitkä ovat maksukyvyttömyysmenettelyn päättämisen edellytykset ja vaikutukset (erityisesti sovinnon osalta)?

Konkurssi

Pesänhoitaja laatii kohdassa 12 esitellyllä tavalla pesänhoitajan jakoluettelon. Konkurssimenettely tuomioistuimessa päättyy lähtökohtaisesti jakoluettelon vahvistamiseen.

Konkurssimenettely kokonaisuudessaan päättyy, kun velkojat ovat hyväksyneet lopputilityksen. Pesänhoitaja laatii lopputilityksen, kun konkurssipesä on selvitetty ja pesään kuuluva omaisuus muutettu rahaksi. Lopputilitys voidaan kuitenkin laatia, vaikka pesä olisi osin selvittämättä sen vuoksi, että panttina olevaa tai arvoltaan vähäistä omaisuutta on myymättä taikka konkurssisaatava tai vähäinen osa saatavista on epäselvä.

Konkurssissa voidaan myös vahvistaa konkurssimenettelyn päättävä sovinto, jos sitä kannattavat velallinen ja pääosa velkojista. Sovinnon vahvistamisen myötä pesänhoitajan määräys ja velkojien päätösvalta konkurssissa lakkaavat.

Konkurssi voi päättyä tuomioistuimen päätöksellä myös konkurssin raukeamiseen, jos konkurssipesän varat eivät riitä konkurssimenettelyn kustannuksiin tai jos konkurssimenettely ei ole muutoin tarkoituksenmukainen. Konkurssia ei kuitenkaan voida määrätä raukeamaan, jos tuomioistuin konkurssiasiamiehen esityksestä päättää, että konkurssi jatkuu julkisselvityksenä. Syynä julkisselvitykselle voi olla muun muassa velalliseen kohdistuvat selvitystarpeet.

Julkisselvitys päättyy lopputilitykseen.

Konkurssi voidaan myös määrätä peruuntumaan pätevistä syistä kahdeksan päivän kuluessa konkurssin asettamisesta. Tällöin konkurssin oikeusvaikutukset lakkaavat.

Velkavastuu säilyy myös konkurssin jälkeen. Velallinen ei vapaudu vastaamasta niistä konkurssisaatavista, joille ei konkurssissa synny suoritusta.

Yrityssaneeraus

Saneerauksen käsittely tuomioistuimessa päättyy ohjelman vahvistamiseen. Tällöin velallisen toimintavapaus palautuu ja menettelyn aloittamiseen liittyvät oikeusvaikutukset, kuten maksu- ja perintäkielto, lakkaavat. Saneerausohjelman seurauksena saneerausvelkojen ehdot määräytyvät ohjelman mukaisesti ja sen ulkopuolelle jääneet tuntemattomat saneerausvelat pääsääntöisesti lakkaavat.

Tuomioistuin voi valvojan tai velkojan vaatimuksesta määrätä ohjelman raukeamaan, jos velallinen rikkoo ohjelmaa eikä rikkomus ole vähäinen.

Saneerausohjelma raukeaa myös, jos velallinen asetetaan konkurssiin ennen ohjelman päättymistä. Lisäksi tuomioistuin voi määrätä ohjelmaan sisältyvän tiettyä velkojaa koskevan velkajärjestelyn raukeamaan muun muassa, jos velallinen on olennaisesti laiminlyönyt maksuvelvollisuutensa tälle velkojalle.

Raukeamisen myötä velkojalle palautuvat samat oikeudet, jotka tällä oli ennen saneerausohjelman vahvistamista.

Ohjelman päätyttyä valvojan tai, jos sellaista ei ole, velallisen on annettava ohjelman toteutumisesta loppuselonteko.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Yksityishenkilön velkajärjestelyn käsittely tuomioistuimessa päättyy, kun tuomioistuin vahvistaa maksuohjelman. Kun maksuohjelma on vahvistettu, velkajärjestelyn piiriin kuuluvien velkojen ehdot määräytyvät ohjelman mukaisesti. Ohjelman mukaiset velvollisuudet sitovat velallista, kunnes kaikki siinä määrätty velvollisuudet on täytetty. Vaikka ohjelman kesto päättyy, velallisen maksuohjelmassa määrätty maksuvelvollisuus säilyy siltä osin kuin sitä ei ole täytetty. Velallinen vapautuu loppuosasta velkojaan, kun maksuohjelmassa määrätty velvollisuudet on täytetty.

Maksuohjelma raukeaa, jos velallinen asetetaan konkurssiin ennen maksuohjelman päättymistä. Tuomioistuin voi määrätä maksuohjelman raukeamaan velallisen hakemuksesta tai velkojan hakemuksesta silloin, kun velallinen on laiminlyönyt velvoitteensa laissa määritellyin tavoin. Jos maksuohjelma raukeaa, velkojalle palautuvat samat oikeudet kuin ennen velkajärjestelyä.

15 Mitkä ovat velkojen oikeudet maksukyvyttömyysmenettelyn päättymisen jälkeen?

Konkurssi

Konkurssimenettelyn päättymisen ei vapauta velallista velkavastuusta. Velkojalla on toisin sanoen velallista kohtaan edelleen oikeus niihin konkurssisaataviin, joille ei konkurssissa kerry täyttä suoritusta.

Yrityssaneeraus

Velkojilla on oikeus saneerausohjelmassa määriteltyihin suorituksiin, ja saneeraus päättyy, kun saneerausohjelman velvollisuudet on täytetty. Velkojilla ei ole enää oikeutta maksunsaantiin, kun saneerausohjelma on toteutettu.

Saneerausohjelma voidaan määrätä raukeamaan kappaleessa 14 esitetyn mukaisesti. Tällöin sen voimassaolo lakkaa ja velkojilla on samanlainen oikeus suoritukseen saneerausvelasta kuin jos ohjelmaa ei olisi vahvistettu. Ohjelman raukeaminen ei kuitenkaan vaikuta sen perusteella jo tehtyjen oikeustointen pätevyYTEEN.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Velkajärjestelyn piiriin kuuluvien velkojen ehdot määräytyvät maksuohjelman mukaisesti. Ohjelmalle määritetään tietty kesto. Velallinen vapautuu kokonaisuudessaan niistä veloista, mitä ohjelman mukaan ei tule maksaa.

Vaikka ohjelman kesto päättyy, velallisen maksuohjelmassa määrätty maksuvelvollisuus säilyy, kunnes se on täytetty. Velkojilla ei siis kuitenkaan ole oikeutta maksunsaantiin enää sen jälkeen, kun maksuohjelman mukaiset suoritukset on kokonaisuudessaan tehty.

16 Kuka vastaa maksukyvyttömyysmenettelyn kustannuksista?

Konkurssi

Konkurssimenettelyn kustannuksina pidetään tuomioistuinmenettelystä perittäviä oikeudenkäyntimaksuja, pesänhoitajan palkkiota sekä pesän selvityksestä ja hoidosta aiheutuvia muita kustannuksia.

Konkurssimenettelyn kustannukset maksetaan konkurssipesän varoista. Mikäli konkurssipesän varat eivät riitä kattamaan kustannuksia, velkoja voi ottaa konkurssimenettelyn kustannukset vastattavakseen ja siten välttää konkurssin raukeamisen.

Konkurssimenettely voidaan myös määrätä suoritettavaksi julkisselvityksenä esimerkiksi pesän varojen vähäisyyden vuoksi. Tällöin pesänhoitajan määräys ja velkojen päätösvalta konkurssissa lakkaavat. Julkisselvityksestä aiheutuvat konkurssimenettelyn kustannukset maksetaan valtion varoista siltä osin kuin konkurssipesän varat eivät riitä niihin.

Yrityssaneeraus

Menettelystä aiheutuvat kustannukset, muun muassa selvittäjän palkkio, suoritetaan velallisen varoista. Myös muu taho voi sitoutua vastaamaan kustannuksista, sillä yksi saneerausmenettelyn aloittamisen esteperusteista on, etteivät velallisen varat todennäköisesti riitä kattamaan menettelystä aiheutuvia kustannuksia. Kustannuksista vastattavaksi ottaminen on kuitenkin harvinaista.

Velkojatoimikunnasta aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen ovat velvollisia eri velkojaryhmien osalta kuhunkin velkojaryhmään kuuluvat velkojat, jos saneerausohjelmassa ei toisin määrätä.

Jos joku haluaa käyttää oikeutta esittää oma ehdotus saneerausohjelmaksi, hän on velvollinen laatimaan sen omalla kustannuksellaan.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Kustannuksiksi lasketaan selvittäjälle kuuluva kohtuullinen palkkio sekä korvaus hänelle aiheutuneista kustannuksista. Velallisen on pääsääntöisesti maksettava selvittäjän saatavasta määrä, joka vastaa velallisen maksuvaraa enintään maksuohjelman vahvistamisen tai muuttamisen jälkeen seuraavan neljän kuukauden ajalta. Velallisen maksuosuuden ylittävä määrä maksetaan valtion varoista. Jos hakemus hylätään, saatava määrätään kokonaisuudessaan maksettavaksi valtion varoista.

17 Mitkä ovat velkoja vahingoittavien oikeustoimien mitättömyyttä, pätemättömyyttä ja peräyttämistä koskevat säännöt?

Takaisinsaanti koskee kaikkia maksukyvyttömyysmenettelyjä.

Ennen menettelyn aloittamista luovutettu omaisuus voidaan palauttaa laissa määriteltyjen ehtojen täyttyessä takaisinsaantikanteella sekä omistusoikeus- tai pätemättömyyskanteella. Takaisinsaanti määräytyy kaikissa maksukyvyttömyysmenettelyissä takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (758/1991) mukaisesti. Takaisinsaannille on oltava takaisinsaantiperuste.

Yleisen takaisinsaantiperusteen ja siten oikeustoimen peräyttämisen edellytykset ovat seuraavat:

- oikeustoimella on sopimattomasti suosittu velkojaa toisten velkojen kustannuksella, siirretty omaisuutta pois velkojen ulottuvilta tai lisätty velkoja velkojen vahingoksi;
- velallinen oli oikeustointa tehdessä maksukyvytön tai oikeustoimi johti osaltaan velallisen maksukyvyttömyyteen; lahjan ollessa kyseessä edellytyksenä on ylivelkaisuus tai siihen johtaminen, ja;
- toinen osapuoli tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää maksukyvyttömyydestä/ylivelkaisuudesta tai oikeustoimen merkityksestä velallisen taloudellisille oloille sekä seikoista, joiden vuoksi oikeustoimi oli sopimaton.

Jos oikeustoimessa on ollut osapuolena velallisen läheinen, hänen katsotaan tienneen edellä mainituista seikoista, jollei hän voi näyttää toimineensa vilpittömässä mielessä. Jos oikeustoimi on tehty yli viisi vuotta ennen maksukyvyttömyysmenettelyn vireilletuloa, oikeustoimi peräytyy vain, jos velallisen läheinen oli siinä osapuolena.

Velan maksu myöhemmin kuin kolme kuukautta ennen maksukyvyttömyysmenettelyn hakemispäivää peräytyy, jos velka on maksettu epätavallisin maksuvälinein tai ennenaikaisesti taikka määrällä, jota pesän varoihin nähden on pidettävä huomattavana. Maksu ei kuitenkaan peräydy, jos sitä voidaan pitää olosuhteet huomioon ottaen tavanomaisena. Myös velkojan ulosmittauksella saama maksu peräytyy, jos ulosmittaus on toimitettu myöhemmin kuin kolme kuukautta ennen määräpäivää. Velallisen läheisen osalta määräaika on pidempi. Maksu peräytyy, vaikka maksun saanut velkoja olisi ollut vilpittömässä mielessä.

Lisäksi laissa on erityiset säännökset koskien muun muassa lahjan, osituksen, kiittauksen ja vakuuden peräyttymistä.

Päivitetty viimeksi: 15/02/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.